

Tonnelprojek maak groot verskil aan lewens in KZN

DEUR MARIEKIE BOSHOFF

Onder leiding van 'n entoesiastiese kommersiële produsent het die lewe vir baie mense in die Amajuba-distrik van KwaZulu-Natal nuwe betekenis. Daar is hoop.

Groente wat in tonnells verbou word, het in Junie 2010 'n beskeie begin in die Nkosi Sahbaklala-boerdery-gemeenskap en op die Dube Family Trust in die distrik gehad. Koos Boshoff, 'n boer van die omgewing, was die projek se mentor en onder sy leiding het die gemeenskap entoesiasies water van twee fonteine en 'n drupstelsel eiehandig in die tonnells aangelê. Boshoff het deurentyd opleiding gegee in aspekte soos grondontleding, ekovriendelike spuitstowwe, kunsmis en erdwurmboerdery. Die opleiding het ook finansiële bestuur ingesluit. Die provinsie se departement van landbou en die Agricultural Development Support Service (ADSS) finansier en monitor die eerste fase van die projek.

Produksie het begin met die saai van soetrissie- en koolsaad in saadlaaie.

Die gemeenskap het self ingespring om 'n drupstelsel na die tonnells aan te lê.

Dit is later in die tonnells uitgeplant. Die groenteboerdery was onmiddellik 'n sukses. Die soetrissie-opbrengs was 1.4 ton per tonnel. Dit is gelyk aan 69 ton per hektaar. Bemaking is gedoen en SPAR-supermarkte op

Die kool en soetrissies is van hoë gehalte en supermarkte op die omliggende dorpe koop dit teen goeie pryse aan.

Die oes is gelaai vir die mark.

drie van die omliggende dorpe het die produkte gretig teen mededingende pryse gekoop omdat die gehalte uitstekend was. Daar word ook spinasie verkoop en op die Dube Family Trust word nou ook 'n suksesvolle braaikuikenprojek op inisiatief van die gemeenskap aangepak. Boshoff speel hier ook 'n raadgewende rol.

Wisselkoers knou die inmaakbedryf

Die sterk Rand het inmaakprodusente se winste die afgelope seisoen onder groot druk geplaas en die bedryf is besig met groot bemakingsplanne om die plaaslike mark beter te ontgin.

"Aangesien 90% van ons produkte uitgevoer word, is produsente uitgelewer aan die wisselkoers. Ons het ons plaaslike marktaandeel as 'n leemte geïdentifiseer en is daarom tans besig met 'n intensiewe bemakingsveldtog om ons plaaslike marktaandeel na 15% en selfs meer te vergroot," sê Wiehan Victor, hoofbestuurder van die Inmaakvrugteprodusente-vereniging.

Victor sê dat die vraag en

aanbod wat inmaakvrugte betref, in balans is en daar is nie 'n ooraanbod nie. "Vanuit 'n volume-oogpunt het ons dus nie probleme nie. Ons het kontrakte vir al ons produkte en verskeping verloop volgens plan. Ons verkoopprijs in vreemde valuta is billik maar die waarde daarvan in Rand-terme is swak."

Die tweede been van die inmaakbedryf is dié vir vrugtesappe en Victor wys daarop dat die internasionale mark vir vrugtesappe besig is om kop op te tel. "Pryse styg vinniger as die inflasiekoers. Plaaslik is daar ook 'n goeie vraag na vrugtesappe. Ons beoog om ook ons plaaslike marktaandeel vir vrugtesappe in die toekoms te vergroot," sê hy.

BOERE KÁN BOER

Tuiste van Landbou

herdink.herwin

www.bkb.co.za

Onlangs by 'n boeredag word die vraag gevra: "Waarvoor staan BKB?", toe antwoord 'n buurman Morné Erwee van die Coombs area naby Grahamstad . . . "dit staan vir Boere Kán Boer!"

By BKB beaam ons hierdie stelling, want dit is juis hierdie vertroue in ons kliente en 'n jarelange verbintenis tot tradisionele waardes en vernuwende landbou-oplossings wat BKB Beperk as 'n huishoudelike naam gevestig het. Vandag, as die erkende Tuiste van Landbou is ons trots daarop dat ons nie net oor die wydste, maar ook die diepste voetspoor landswyd beskik. Hiermee saam bied ons 'n span toegewyde en professionele adviseurs wat produsente op alle vlakke van besigheid kan bystaan.

Tel: 041 503 3111 | bkb@bkb.co.za

is, met mnr Boer en vrouliëf as die trustees en hul hele gesin as begunstigdes, word die situasie daar gelaat. Mnr Boer sterf op 61 jaar as gevolg van 'n fratsongeluk op die plaas.

Ongelukkig beteken dit nie dat al mnr Boer se bates nou veilig en verwyderd van sy boedel is nie. Die risiko wat sy trustbates dra, sluit moontlik van die volgende in:

- Geen skeiding tussen beheer en genieting van die bates nie.
- Daar is geen onafhanklike trustee in amp, soos deur hofgesag voorgeskryf word nie.
- Daar is verskeie leningsrekeninge tussen die trustees, wat mnr Boer insluit, en die trust.
- Die trustakte maak geen voorsiening vir enige beskerming van die trustbates nie.
- Daar kan moontlik bykomende onkoste wees, soos boedelbelasting.
- Moontlike likiditeitstekort in die boedel.

Opvolgbeplanning met die gepaardgaande voorsiening vir voldoende kapitaal vir die "uitredende boer" is 'n aspek wat in baie gevalle in 'n tamentele vir meeste boere ontaard. Die probleem word nie behoorlik aangespreek nie. Telkens word dit opgeskuif omdat dit, gegewe die aanslae op die boer en sy belange, nou (meer) belangrik is om kop bo water te hou. Grondeise, natuur-invoede soos droogtes of oorstromings, inflasie, rentekoerse, verhoogde insetkoste, ensovoorts is 'n harde realiteit in elke boer se lewe! In baie gevalle word die oplossing vir die probleme gesien in 'n testament waarin onder meer vir 'n testamentêre trust voorsiening gemaak word! 'n Testamentêre trust is egter uiters beperk en onvoldoende. Die erfgename "erf" addisionele probleme, wat nie die situasie verbeter nie, maar addisionele komplikasies veroorsaak!

Die doeltreffendste struktuur om bates te beskerm, toekomstige belasting te bespaar, koste te beperk en 'n volwaardige nalatenskap te verseker, is die gebruik van 'n truststruktuur. Die truststruktuur leen hom ook daartoe om bogenoemde probleme en realiteite vir die boer aan te spreek en te verseker dat 'n leeftyd se harde werk behoue bly en nie verlore gaan vir die opkomende geslagte nie.

Sapphire Wealth Procurement (Edms) Bpk (SWP) is 'n dienstemaatskappy wat spesialiseer in truststrukture as meganisme vir boedelbeplanning en batebeskerming. Die ervare adviseurs by SWP verstaan die toepassing van die beginsel dat bates van risiko's geskei word deur middel van 'n truststruktuur. SWP is by die Finansiële Dienste-raad as 'n finansiële diensverskaffer

► bladsy 48

Raad met jou plaas se finansiële beplanning

Mnr Boer het 'n plaas van sy vader geërf. Ná hy besluit het om aan te gaan met sy vader se boerdery, trou hy met die skone me Boermeisie, waarna hulle geseën word met drie lewenslustige kinders. Aangesien mnr Boer wil seker maak dat daar genoegsaam voorsien word dat hy en vrouliëf ná aftrede die land kan deurreis, of dat sy gesin voldoende versorg sal word indien hy te sterwe sou kom, het hy verskeie kenners om advies genader.

Nadat mnr Boer goed besin het oor al die advies wat hy ingewin het, het hy vroeg een oggend in die mielieland finaal besluit dat dit tog wys sou wees om 'n trust te skep vir die beskerming van hom en sy gesin. Sodoende

is die trust gestig en alles wat mnr Boer en vrouliëf besit, is na die trust oorgedra: die boerdery, plaas, meubels, implemente en selfs die porseleinkoppies wat me Boermeisie se voorgeslagte met die Groot Trek saamgebring het.

Gerusgestel in die wete dat alles nou veilig

SAPPHIRE WEALTH PROCUREMENT

Estate Planning | Business Insurance | Investment Planning

◀ bladsy 47

geregistreer.

Daar is sekerlik "gevaare" en natuurlik ook "persepsies" waarop gelet moet word wanneer trusts ter sprake kom. Van die belangrikste gevare en wanpersepsies is onder meer:

- Mense vrees die konsep van 'n trust omdat dit onbekend is.

- Trusts is gekompliseerd.
- Dit is baie duur om in stand te hou.
- Trusts moet geouditeer word.
- Die belastingkoers is baie hoog.
- Trusts is net vir baie ryk mense!
- Mense glo dit is baie ingewikkeld en gekompliseerd.
- Mense glo dit verg baie tyd en aandag om te bestuur.

- Mense gebruik slegs trusts vir belastingontduiking en ander onwettige aktiwiteite.
- Ons is egter oortuig dat die teendeel van al hierdie genoemde negatiewe punte die waarheid is wanneer dit op die regte wyse benader en administreer word.

Die voordele van trusts sluit in:

- Batebeskerming
  - Koste- en belastingbesparings
  - Opbou van 'n nalatenskap.
- SWP volg met elke individu 'n holistiese benadering, waar spesifieke knelpunte en doelwitte binne die raamwerk van 'n truststruktuur hanteer sal word. Ons sal aan alle aspekte aandag gee, bepaal wat die beste beplanning sou wees en dan behulpsaam wees met die implementering daarvan.

Die dienste wat aangebied word, is onder meer:

- Analisering van huidige situasie en struikelblokke
- Finansiële analise van die individu en sy onderneming(s)
- Toepaslike truststruktuur.
- Opstel en registrasie van die trustaktes by die Meester van die Hof
- Hersiening en wysiging van bestaande trustaktes.

► bladsy 49

Grain4Africa
Where Grain Producers and Buyers meet

The exciting new way to buy and sell all types of grain

Follow these four easy steps:

- 1 Register as a seller or buyer
- 2 Compile advertisements stating your grain for sale or your grain requirements
- 3 Manage and update your own advertisements
- 4 Get contacted by buyers and sellers directly

No middleman, no commission

www.grain4africa.co.za

Raadop met vervoer-differensiale?

Grain4Africa.co.za is 'n splintenuwe konsep in graanbemarking. Bemark enige graan direk aan kopers wêreldwyd met die hulp van Grain4Africa.co.za en onderhandel die graanprys direk met die koper.

Met die druk van 'n paar knoppies en die betaling van 'n eenmalige intekenfooi kan jy onbeperkte advertensies plaas om jou graan te bemark. Indien jy opsoek is na graan kan jy ook as potensiele koper registreer en sodoende toegang verkry tot die databasis van verkopers en hulle graanadvertensies. Die proses is eenvoudig en maklik en jou privaatheid word te alle tye beskerm.

Besoek die webwerf

www.grain4africa.co.za

vir meer inligting.

**Of kontak ons verkoopsvertegenwoordiger,
Lourens Badenhorst, by 082 494 4589**

- Verskuiwing van roerende en onroerende bates in die truststruktuur in
- Ontbondeling van bestaande trusts waar nodig
- Administrasie en boekhouding van trusts – ons raak nie betrokke by persoonlike en boerdery-boekhouding nie
- Beplanning om maksimum koste en belastingvoordele te bewerkstellig
- Diversifisering van bates
- Uitbreiding van welvaart dmv eiendom, kommoditeite en aandele indien daar 'n behoefte is
- Deurlopende administrasie en ondersteuning
- Internasionale truststrukture.

SWP het 'n spesifieke gemeenskapstrustakte ontwikkel om behulpsaam te wees in gevalle waar gemeenskappe grond verkry en dan daarop selfonderhoudend moet wees. Die doel van hierdie trust is om elke lid van die betrokke gemeenskap se belange te beskerm en te verseker dat die bates ook optimaal benut en bewaar word.

Ons bied verder ook 'n regsdiens aan in samewerking met LegalFin. LegalFin verskaf gespesialiseerde regsondersteuningsdienste en verwante produkte. Hierdie dienste en produkte word nommerpas ontwikkel vir die gemeedsrus en spesifieke behoeftes van ons kliënte, en word gerugsteun deur 'n paneel van meer as 2 800 regspraktisyne dwarsoor

Suid-Afrika. Gevolglik word alle dienste en produkte deurlopend geëvalueer en ontwikkel om by die veranderende omgewing en behoeftes van die kliënt aan te pas.

Met die oog hierop het ons produkte vir die spesifieke behoeftes van die verbruiker in die landbougemeenskap ontwikkel en verfyn. Daar is tans drie produkte waaruit gekies kan word, afhangend van die behoefte.

Regskostevorsing vir die kommersiële boerdery (sakeonderneming) is een van die produkte en bied die volgende:

- Maandelikse premie van R285
- Regsverteenwoordiging ter waarde van R150 000 per jaar
- R10 000 per saak
- Onbeperkte telefoniese regsadvies
- Regsondersteuningsdiens ten aansien van die Nasionale Kredietwet en die Wet op Verbruikersbeskerming
- Onbeperkte toegang tot standaard regsdokumente
- 30% afslag op eiendomsregistrasie en verbandregistrasiefooe.

SWP het kantore in Centurion, Somerset-Wes, Bloemfontein en George.

Navrae kan gerig word aan Kobus Oberholster by (012) 665 5809 of agrisa@wealthprocurement.com

VERVAARDIG
DEUR R & R SAND
IN BOTHAVILLE

AFRI-CA
IMPLEMENTE
BOTHAVILLE

MEES BEKOSTIG-
BARE MASJINERIE
VIR AL ONS BOERE!

Mieliedorsmasjien op waentjie

Staaende mieliedorsmasjien

- Twee modelle, petrol en diesel
- Vinnig, effektief en liggewig
- 108kg en 300kg modelle beskikbaar
- Enkelfase, 220 volts
- Min slytasie en byna geen onderhoud

Hammermeul

- Mielie- of lusermaler
- Maal jou eie meel of tuinafval vir kompos
- Petrol en dieselmodelle beskikbaar
- Enkelfase, 220 volts
- Vinnig, effektief en liggewig - 85kg

AFLEWERING LANDSWYD!

Verdere inligting - kantoor: 056 515 1504
Verkope of kwotasies: Piet - 082 375 9229, Bothaville •
Willie - 083 384 4374, Polokwane

Rotrix RAINMAKER
TRAVELLING IRRIGATION SYSTEMS
Built to irrigate Africa

Suitable for irrigating ALL CROPS,
including wheat, maize, sugar, cane, soya,
paprika, potatoes, tobacco, pastures,
vegetables, bananas and many more.

**Low cost effective irrigation systems,
maximising your farming profits**

For more information contact:

Jasper or Jeremy Hewitt

Tel: +27 (0)23-342-3438 Fax: +27 (0)23-342-8469

rotrix@intekom.co.za / www.rotrixirrigator.co.za

wat het biltong en kunsmis in gemeen...?

... koop dit by die ouens wat weet hoe om dit te maak ...

Vir meer inligting oor ons kunsmisprodukte en -aankope kontak :

**Algemene Verkoopnavrae
Nasionale Verkoopbestuurder
Bestuurder Tegnieese Dienste**

Markbestuurders:

**Mpumalanga
Noordwes & Oos-Vrystaat
KwaZulu Natal & Oos-Kaap
Kaap en Uitvoere
Limpopo
Gauteng
Noord-Kaap en Wes-Vrystaat**

**Bokkie Cameron
Danie Roode
Mark Hawksworth**

**Koos Beets
Handro Swart
Bryan Genlloud
Dawie Ras
Willem Engelbrecht
Cedric Kgonyane
Leon Lotz**

**011 344 2211
083 628 4095
082 458 4306**

**082 555 1523
082 801 7948
082 873 8698
082 801 7949
082 825 7781
082 417 2023
082 444 8481**

Klantesorg

0800 11 2270

**Sasol Nitro
Kunsmisbesigheid**

Khula Enterprises dedicated to small businesses

Khula Enterprises Finance Limited, a subsidiary of the department of trade and industry (dti), is a wholesale financial institution that, through a network of channels, operates across many industries in South Africa to provide finance to small and medium businesses.

The company is dedicated to the sustainability of small business in the country. It recently enhanced its product offering within its agriculture portfolio to include mechanisation finance, as well as production capital. The two add up to the already-existing facilities, such as the land-purchase and fixed-improvements facility, as well as the equity-share loan scheme.

According to George Mothoa, agricultural and rural development specialist at Khula Enterprises, these are land-reform products aimed at helping the financial needs of small and medium, black farming enterprises. "We realised as Khula that many people have access to land through the

Proactive Land Acquisition Strategy (Plas) programme of the rural development and land reform department, but lack production capital, as well as finance for their tractors and implements," said Mothoa. "That is one of the reasons we extended our products to include production as well as mechanisation finance – it is demand driven."

Over and above financing the above, Khula also helps with capacity building of its successful applicants to ensure success and sustainability. Farmers can borrow up to a maximum of R15 m, depending on the facility they applied for, with a repayment period up to 15 years. Farmers should note that, as a wholesale financial institution, Khula Enterprises does not provide direct

financial assistance but does it through their intermediaries, such as commercial banks.

'Emerging farmers not doing that well' – Land Bank study

The Land Bank, South Africa's specialised agricultural financing institution, launched a programme called 'Addressing challenges of financing emerging farmers' on Tuesday 19 July in Midrand.

"It is an open secret that most farmers benefiting from the government land-reform programme are struggling to make it in the rather tough and deregulated agricultural sector. What we didn't know, was the extent of the problem," according to the bank. The Land Bank did a study that now provides insight into the successes and failures of emerging farmers supported by the bank over a 10-year period. The study reveals that some 43% of emerging farmers financed by the bank succeed. Farmers who do not succeed are

mainly affected by the economic environment, which the bank described as volatile and not accommodating to emerging farmers with regard to capacity constraints and unviable farming units, policies, the risky nature of agriculture and others. Those that have succeeded had prior agricultural knowledge and support structures and usually had other sources of income.

Some recommendations emerging from the study:

- Proper selection criteria and long-term farmer management will also help the farmer with pre and post settlement support;
- The Land Bank should cancel certain debts from 1997 to 2005, which would be compensated for by the department of agriculture, forestry and fisheries;
- A viable farming model with a probation period – farmers must be given leasehold to prove themselves with an option to buy. Interestingly, the department of rural

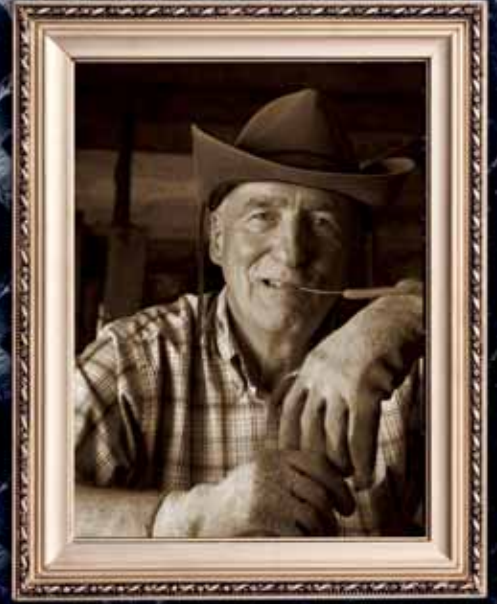
development and land reform has already adopted this strategy with their Proactive Land Acquisition Strategy (Plas) programme;

- Comprehensive support and interest-rates management – government could help with financing and soft loans for farmers, with technical support as part of the deal.
- Turnaround time – the bank must drastically reduce the turnaround time to process loan applications.

Land Bank CEO Phakamani Hadebe indicated that there was a need for a specialised agricultural financing instrument for emerging farmers, since the Agricultural Credit Board (ACB) no longer exists. The Land Bank realised that need and has come up with a new offering called retail emerging markets (Rem), focusing on emerging farmers. This unit will source its funds from interests, government funds and others and will also be able to extend help to those farmers who are in distress.

With the new initiatives, the Land Bank appears to have positioned itself well in the emerging-farmer financing sector, and many farmers will be able to benefit and grow their enterprises with the bank's finance.

FAMILY HALL OF FAME

JOHN DEERE

www.johndeere.co.za

Flood damage verified

KOSIE VAN ZYL, AGRI SA

Professional service providers appointed by the National Disaster Management Centre (NDMC) have completed the verification of the assessments of the flood damage of December 2010 and January 2011, and the NDMC has signed off the reports.

In analysing the final reports, it was found that the difference between the first estimates of R3,8 billion, and the verified figures of R1,136 billion, boiled down to a difference of R2,764 billion, which was close to the mark, taking into account that crop losses of about R2,5 billion were included. Although farmers never expected to be refunded for crop losses it was reflected in the original assessments to illustrate the extent of the damage and why farmers could not carry all the flood costs themselves.

The service providers explained that some of the main reasons for the difference was that crop losses were rightfully not included in the verified figures. Furthermore, in some cases where assessment teams could not undertake to make detailed assessments of the entire damaged infrastructure in a specific area, a sampling process, based on

a South African National Standards (Sans) scientific approach, was undertaken to determine the relevant damage costs.

A factor that should be taken into account when comparing the initial damage assessment amounts with the results of the final report is that initial damage assessments done in the provinces had not in all instances been undertaken by officials with specialist engineering or infrastructure knowledge. Also, due to the fact that repairs had already been undertaken since the flooding events, it was necessary to identify which of the infrastructures had already been repaired, and which would still be repaired. For this purpose, the distinction was also made between damaged and repaired infrastructure during the calculation of the cost estimate. It was also observed that, in some cases, the number of affected infrastructures (such as the number of houses

on farms) identified during the site visits was much higher than the initial reports received from the NDMC and sector departments. Where it was unclear which projects were covered by insurance, both insured and uninsured infrastructures were therefore assessed in order to ensure that the estimated damages were comprehensive. It must be kept in mind that the R1,136 billion excludes the reparation work that was done either by farmers from their own funds or by the department of water affairs on the canals and other water works.

Lastly, although there were some misunderstandings in the verification process, which was noted and will be discussed during the valuation process of the whole project, the service providers did very well in the limited time they had been granted. □

A6-Pilmasjien

- 2-4 ton kapasiteit
- Gekenmerk deur eenvoud en betroubaarheid
- Voeg waarde toe met minimum kapitale uitleg

Ons beplan en vervaardig volledige voermeulens en mengstelsels volgens u behoefte

VIR MEER INLIGTING
Abrie Greyling

Telefoonnommer: +27-(0) 48 881 1711
E-pos: info@agrifeedsystems.co.za
www.agrifeedsystems.co.za

agrifeed
SYSTEMS

M&S CONSULTANTS
SOUTH AFRICA CC

AGRI DATABASE

WE HAVE THE SOLUTION!
REVOLUTIONISE your Marketing
GREATLY improve sales!

THE SOUTH AFRICAN
AGRICULTURAL
COMPILATION 2012

MARKETING ENTERTAINMENT SALES

Our compilation provides more than
16,000 agricultural producers

This database covers a
R125 billion industry
and includes the following
agricultural producers:

CATTLE
HORSES
SHEEP
GOATS
PIGS
POULTRY
BIRDS
PRODUCE

FLOWERS
PLANT CULTIVATION
MISCELLANEOUS

AVOCADO, FRUIT & VEGETABLE, GRAIN, GRAPES (TABLE),
GRAPES (WINE), MACADAMIA, OLIVE, ONION & POTATO, PECAN

PROTEA, ROSE AND TULIP

BONSAI, CAPE BONDWEED AND ORCHID

DAIRIES, EDUCATION, FISH FARMS (Aquaculture), GAME FARMS,
GRAIN MILLS, MARKET AGENTS

BIGGER BUSINESS
BETTER MARKETING!

Contact:

Mabel 0825634427 / Kornette 0824171139 / Hanlie 0832968007

Technology and artisan development in the agricultural sector

JOHAN KRAFTT, AGRISETA MANAGER: APPRENTICESHIPS

The agricultural sector in general, and farming equipment in particular, boasts a proud record of keeping track with technology. The design of tractors and harvesting machines, for instance, compare favourably with advanced technology found in modern luxury cars. I experienced a total jaw-drop, which lasted a full nine hours, when visiting Nampo Harvest Day last year. Strolling through what seems like a “farmer’s paradise” gave me a new perspective on technology that ranges from the conventional to ultra modern. Viewing the produce of farming on a plate of food – which we devour in ten minutes flat whilst watching the latest news on national television – does modern farming equipment technology no justice.

The National Geographic Channel offered technocrats the treat of their lives when affording the Green Giant, which is a familiar sight on South African crop fields, thirty minutes of airtime. “Ultimate Factories”, which is broadcast on Sunday mornings, have such high regard for the engineering designs and manufacturing practice of this well-known manufacturer that it was afforded the same viewing-time slot as Mercedes Benz, Lamborghini, Rolls Royce, Bentley, and other state-of-the-art automobiles. During this program the viewer is taken on a journey, starting at the blue print, all the way through the manufacturing phases up to the point where the harvester is put through the most gruelling tests. The consumers of the farming produce have no idea!

EVEN THE MOST ADVANCED MEGA ROBOT DEPENDS ON BASIC MECHANICAL COMPONENTS

Technology is depending on basic mechanical components to hold advanced cyber technology that are designed to mastermind complex operating systems in position. Which reminds me of the time when visiting an employer who hosted a number of apprentices funded by the AgriSETA. In spite of arriving on time for the appointment, my presence was clearly not a priority compared to the attention given to the turquoise harvesting combine, which towered over the other farming equipment in the workshop. The workshop manager was observably relieved when the farmer drove away. “A damn bush costing less than fifty bucks delayed his canola harvest for three days,” was the only apology from the manager, whose face disappeared behind the oversized coffee mug. And the moral of the story: Even the most advanced mega robot depends on basic mechanical components.

MAINTAINING BASIC HOUSEKEEPING PRINCIPLES SAVES TIME

Farm workshops do not only vary in size, but also in the level of organisation, or rather “housekeeping”. It never fails to surprise me when noticing how well most of those workshops are equipped. But oh dear, sophisticated state-of-the-art tools and equipment are often not cared for. Workers using such equipment obviously have no idea of replacement costs, as it is left on the workshop floor with other waste until it is needed again. One may also speculate if those using the tools understand how it should be used. “There has to be more than five size-thirteen spanners in this workshop and you cannot find one to change the battery!” The startled worker in the worn-out boiler suit obviously knew what was coming. He ducked behind the tractor which rested at the gearbox housing on a chunk of a tree trunk. When we left the workshop twenty minutes later, they were still unable to find one of the many size-thirteen spanners. It

may take five seconds longer to stow tools in its designated area but in this instance the lesson had not been learned. Exercising basic housekeeping principles saves time and prevents transforming a hexagon nut into a moer when forced to use a shifting spanner instead of the proper wrench!

DO THINGS RIGHT THE FIRST TIME

Walking into the workshop on a farm during one of my site visits, the monotonous road from Pretoria to Petrus Steyn was soon forgotten. The workshop compared well with the finest engineering works in industry; it was managed with planned precision. All the workers were familiar with and took good care of personal protective equipment. Each piece of equipment was stored in a designated area and each worker appeared to know exactly what was expected of him/her. The manager proudly pointed with his index finger at the graph that was posted on his office wall. It profiled the decline in maintenance cost over the previous 18 months since start to "walking the talk" by up-skilling the maintenance team. I purposely delayed my departure after saying my goodbyes to sneak a look for implements that had been stripped to fix others. I know it sounds too good to be true, but you guessed it – no skeletons hidden under or behind trees on that farm. His words of wisdom echoed in my mind for most of the 250 km back to Pretoria. "In this workshop we do things right the first time. I will have to look in my maintenance records to tell when last we had to replace a wheel-bearing on any of the vehicles." I liked hearing that because he was practising best manufacturing principles in a farming context.

ELECTRICITY FROM MANURE AND EFFLUENT FROM A PIGGERY

Fuel shortages and price hikes of electricity take me back to an article, which appeared in an agricultural magazine of 25 February 2011 (*Farmers' Weekly*; article by Robyn Joubert).

A farm in the Bella Bella district may in

future reap the benefits of the resourcefulness of its management. Manure and effluent from the piggery are used to produce electricity from biogas. The amazing thing is that the farm is not even close to using the full capacity of the biogas it produces. These types of initiatives excite me regardless of the challenges that need to be dealt with for it to become sustainable. That is the type of awareness that the AgriSETA strives to cultivate amongst apprentices who are deployed in the agricultural sector.

WE DON'T KNOW WHAT WE DON'T KNOW – SO, WE PAY!

The irony is that we cannot attach monetary value to knowledge. We can accurately calculate the costs of repair and maintenance when it increases or decline but the contribution of skilled craftsmen is often forgotten when operations are running well. Maintenance and therefore employing a qualified craftsman is regarded as an unnecessary cost if everything runs smoothly. After a while we rationalise that we can make ends meet without forking out money for an artisan. It may work in the beginning, but the truth of the matter is that maintenance costs may soon triple and take huge chunks out of your budget as equipment start failing and have to be replaced. The cruel reality is that contractors do not spend time repairing things; time is money. They replace stuff and you will have no other choice but to pay because you don't know better. We don't know what we don't know. So, we pay!

WE NEED TO SHARE MORE INFORMATION ABOUT APPRENTICESHIPS IF WE WANT TO INVOLVE FARMERS IN ARTISAN DEVELOPMENT

AgriSETA recently completed its annual road shows in the form of a two-day conference in each of the nine provinces. The objective of the road shows is to share information so that stakeholders engaging in the agricultural sector can know. It obviously has a double-sided benefit in that it also provides AgriSETA

staff with the opportunity to collect information about things we don't know! I understand from AgriSETA 'eight-broad-incisors-showing-wear' staff that it is mostly the same persons frequenting the road shows year after year. The point I am trying to make is that presentations about learnerships, skills programs, bursaries and the like attracted quite a response; questions revolved around things the stakeholders were familiar with. Brains started shutting down when we spoke about apprenticeships – power overload. To me the message was clear: We need to share more information about apprenticeships if we want to involve farmers in artisan development!

In the next few issues of the Agri magazine, AgriSETA will dedicate this segment to share information about artisan development. We will cover this topic "from the cradle to the grave": How to prepare pupils to embark on artisan development; how to choose between the designated trades; how to enrol for an apprenticeship; what an apprenticeship entails; what is required in terms of the workplace compliance when hosting apprenticeships; what support structures are required in aid of apprenticeships; where and how to find accredited training providers; what the entry and exit academic requirement of apprenticeships are; explaining the role of the AgriSETA when registering an apprentice; whether trade tests under the auspices of the AgriSETA differ from other ETQA's, etc.

To conclude, the reader can look forward to a detailed discussion on how to optimally benefit from an apprenticeship. AgriSETA will also give regular feedback about new trends and in particular how the National Artisan Moderating Body (NAMB) evolves. Until next time, we invite the reader wishing to expand his/her knowledge about apprenticeships to visit our website at www.agriseta.co.za. ☐

Hoe ernstig is

gronderosie in Suid-Afrika?

In die eerste artikel van die reeks oor hulpbronbewarings-aangeleenthede, het ons die agteruitgang van hulpbronne in Suid-Afrika onder die loep geneem. Die gevolgtrekking was dat Suid-Afrika baie beperkte hoëpotensiaal landbou-hulpbronne het en dat die agteruitgang van grond, water en plantegroei die land se toekomstige vermoë om volhoubaar voedsel te produseer, ernstig aan bande lê.

LEHMAN LINDEQUE, IECA-SA

Daar is aangedui dat in 1970, 5.5 hektaar grond beskikbaar was per persoon in Suid-Afrika. Vandag staan die syfer op 2.4 hektaar per persoon wat die dringendheid van die saak beklemtoon.

Gronderosie is waarskynlik een van die grootste bydraende faktore tot hulpbron-agteruitgang in Suid-Afrika. Gronderosie is 'n natuurlike proses waardeur die landoppervlak geleidelik deur wind en water

opgekerf word om heuwels en dale en rotsagtige bergreekse wat hier en daar uittroon, te vorm.

Dié proses, bekend as natuurlike of geologiese erosie, het deur die eeue plaasgevind en duur vandag nog voort. Dit vind egter so stadig plaas dat min skade veroorsaak word. Intendeel, die produkte van natuurlike erosie gee aanleiding tot die vorming van kolluviale, alluviale en eoliese gronde.

Plantegroei vorm 'n laag wat die grond

vashou en beskerm teen die aanslag van water en wind. Wanneer die beskermende laag deur praktyke soos bewerking, ontbossing, oorbeweiding en konstruksie beskadig word, word die erosieproses versnel. In teenstelling met die geleidelike prosesse van natuurlike erosie kan hierdie versnelde erosie of mensgemaakte erosie meebring dat al die bogrond van 'n landery tydens een donderstorm wegspoel.

Dit kan ook 'n sloot van etlike kilometers lank en verskeie meters diep gedurende een

Foto op bl 56 en hierbo: Foto's geneem tydens veldverifikasie van dieselfde donga aangedui op die SPOT 5-satellietbeeld (figuur 1).

enkele neerslag veroorsaak. In 1937 het Franklin D Roosevelt 'n brief aan al die goewerneurs van die state van Amerika gestuur waarin hy gesê het: "The nation that destroys its soil destroys itself."

Maar hoe ernstig is die probleem van gronderosie in Suid-Afrika? Die departement van landbou, bosbou en visserie in same-werking met die Landbounavorsingsraad, het onlangs 'n studie gedoen oor die voorkoms van donga-erosie in Suid-Afrika. Die departement wou presies weet wat die ruimtelike verspreiding van dongas in die verskillende provinsies is. Uiteindelik sal hierdie inligting gebruik word om beleid en strategie vir die land te formuleer om die probleem van gronderosie en die gepaard-gaande sedimentasie van watersisteme aan te pak. Die navorsers, Mararakanye, Le Roux

Figuur 1: Hoëresolusie SPOT 5-satellietbeeld met donga-erosie versyfer tussen Lebowakgomo en Polokwane in die Limpopo-provinsie.

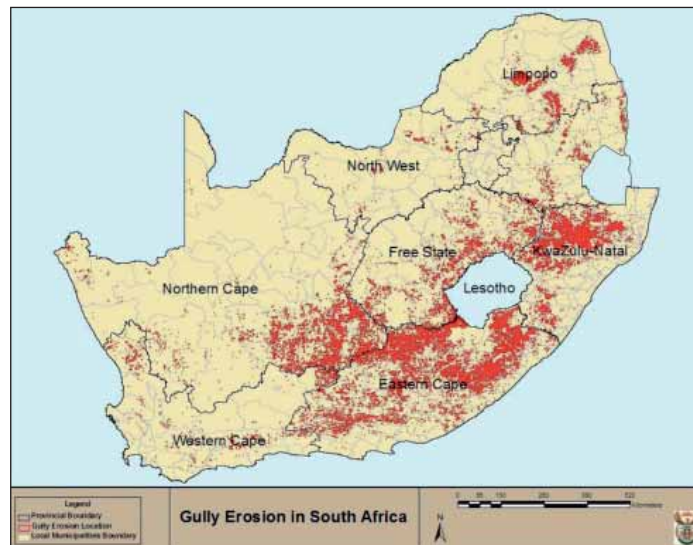
en 'n paar mede-werkers, het fisies elke donga in die land op hoëresolusie SPOT 5-satellietbeelde op 'n skaal van 1: 10 000 versyfer. Dit was 'n tydsame proses en die waarde van sulke inligting is vir nasionale beplanningsdoeleindes onskatbaar.

Figuur 1 is 'n voorbeeld van 'n SPOT 5-satellietbeeld waar die dongas op die beeld versyfer is. Die gebied ter sprake is tussen Lebowakgomo en Polokwane in die Limpopo-provinsie.

Die meegaande foto's is geneem van dieselfde gebied tydens die veldverifikasie van die data en gee nie alleen 'n aanduiding van die akkuraatheid van die versyfering nie, maar ook van die graad en omvang van die donga-erosie.

Die studie het getoon dat alle provinsies deur donga-erosie geraak word. Die Oos-Kaap (161 517 ha) en die Noord-Kaap (160 885 ha) het die meeste donga-erosie. Hulle word gevolg deur KwaZulu-Natal (92 543 ha), Vrystaat (64 674 ha), Limpopo (58 669 ha), Wes Kaap (25 403 ha), Mpumalanga (17 420 ha), Noordwes (10 782 ha) en Gauteng (110 ha). Ongeveer 30% van alle grond geskik vir bewerking en 18% van grond wat tans bewerk word, word deur donga-erosie benadeel.

Die data is met veldwaarnemings geverifieer en 'n akkuraatheid van 89% is verkry. Dit dui daarop dat 89% van die dongas wat tydens veldverifikasie besoek is, korrek deur die navorsers versyfer is.

Figuur 2: Die voorkoms van donga-erosie in Suid-Afrika.

Figuur 2 is die resultaat van die studie, 'n kaart wat die verspreiding van donga-erosie in Suid-Afrika aandui. Dit is duidelik dat die eskarp met gepaardgaande steil hellings en hoë reënval, 'n groot invloed op die voorkoms van donga-erosie in Suid-Afrika het, veral in die Oos-Kaap, KwaZulu-Natal en gedeeltes van die Vrystaat. 'n Ander interessante waarneming is die ooreenkoms tussen die voorkoms van erosie in die voormalige tuislande en selfregerende gebiede in veral Limpopo, KwaZulu-Natal en Noordwes. Hierdie waarneming beklemtoon die impak van menslike aktiwiteite op die vernietiging van plantegroei as beskermende laag en die gevolg van versnelde of mensgemaakte erosie. Dit is veral die geval in gebiede waar die getal mense die dravermoë of natuurlike kapasiteit van hulpbronne oorskry, soos tipies die geval was/is in die voormalige tuislande en selfregerende gebiede.

Dr Franci Jordaan haal 'n paar interessante feite aan oor gronderosie in 'n feiteblad wat deur die provinsiale departement van landbou, bewaring en die omgewing in Noordwes uitgegee is. Die jaarlikse grondverlies in Suid-Afrika word geraam op 300 – 400 miljoen ton, ongeveer drie ton vir elke hektaar grond. Om die grondnutriënte wat jaarliks deur gronderosie na riviere en die see weggespoel word te vang, sal ongeveer R1 000 miljoen kos. Laastens, vir elke ton landbougewasse wat geproduseer word, verloor die land gemiddeld 20 ton bogrond. Vruggbare bogrond wat deur erosie weggespoel word, eindig gewoonlik in ons watersisteme en is verantwoordelik vir die toeslikking van belangrike opgaardamme.

'n Goeie voorbeeld is die Welbedacht-dam in die Caledonrivier. Die Welbedacht-dam is in 1973 gebou en 15 jaar later (in 1988) het die dam reeds 73.2% van sy oorspronklike kapasiteit verloor teen 'n jaarlikse toeslikkingstempo van 4.5%. Teen 2002 was die dam reeds 89.9% toegeslik. Die departement van landbou, bosbou en visserie, saam met die University of East Anglia in Engeland, is tans

◀ bladsy 57

besig met 'n studie om te bepaal wat die oorsake en impak van die toeslikingsprobleem by Welbedacht-dam is. In 'n latere artikel in die reeks sal die uitslag van die studie met Agri se lesers gedeel word. Die vraag kan gevra word of daar iets gedoen kan word aan 'n probleem van dié omvang. Ja, verseker, en elke dag wat ons wag om aandag aan die werklike oorsake van die probleem te gee, is 'n dag te laat!

Soos reeds genoem, is goeie plantbedekking uiters belangrik om versnelde gronderosie te beperk. Op natuurlike veld word 'n goeie platbedekking verseker deur goeie veldbestuur, oordeelkundige beweiding en die voorkoming van veldbrande en voetpaai. Goeie veldbestuur behels 'n goeie geheelplaasbeplanning, oordeelkundige benutting van die veld wat 'n periode van rus insluit, hervestiging van kaalkolle, oordeelkundige belading wat die dravermoë en huidige produksie in ag neem, en 'n goeie kombinasie tussen spesies asook tussen gras-, struik- en blaarvreters. Op bewerkte landerye moet die beginsel van bewaringsbewerking gevolg word. Dit behels minimum bewerking of versteuring van die grond, 'n goeie deklaag van oesreste en wisselbou. Daarmee saam moet bewerkte

landerye met 'n goed beplande waterafloop-beheerplan beskerm word, wat stormwater-vore, kontoere en afleibane insluit. Die instandhouding van genoemde bewaringswerke kan nie genoeg beklemtoon word om doeltreffende werking oor tyd te verseker nie. Alhoewel die grondgebruiker primêr verantwoordelik is vir die beskerming van grond teen gronderosie, het die staat ook 'n belangrike rol te speel. Afgesien van wetstoepassing en die formulering van beleid, moet daar gekyk word na die daarstelling van 'n goed opgeleide en effektiewe tegniese en voorligtingsdiens om grondgebruikers te adviseer, te help met beplanning en die ontwerp van grondbewaringstrukture.

Staatsondersteunde skemas soos die Grondbewaring- en Veldverbeteringskemas het in die verlede 'n baie positiewe effek op grondbewaring gehad en soortgelyke skemas kan in die toekoms groot momentum gee aan bewaringsinisiatiewe. Nie-regerings-organisasies soos Agri-SA en die Suider-Afrikaanse tak van die International Erosion Control Association (IECA-SA) kan almal 'n bydrae lewer deur inligting te versprei, navorsing aan te moedig en rolspelers en belanghebbendes te verenig om 'n sterk boodskap uit te dra ter ondersteuning van

grondbewaring. Gronderosie is nie 'n nuwe probleem nie. Die volgende aanhaling van Sir Walter Hely-Hutchinson bevestig die feit en doen ook 'n sterk beroep op aksie. Het ons toe maar begin...

"As u, soos ek, op die walle van die Oranjerivier gestaan het terwyl dit in vloed was en die honderde duisende tonne lieflike grond, wat na die see weggevoer word, gesien het, sou u besef het dat hier werklik 'n probleem is wat die hoogste mate van aandag vereis; en dit wil vir my voorkom dat dit een is wat nie alleen deur die individuele boere opgeneem behoort te word nie maar dat die staat sy invloed moet gebruik, en indien moontlik, hulp moet verleen om die aangeleentheid die hoof te bied." Sir Walter Hely-Hutchinson (6 Desember 1909).

Verwysings

Nasionale departement van landbou. 1984.

Inleiding tot grondbewaring: Kursus vir Landboukollegestudente. Staatsdrukker, Pretoria.

Mararakanye, N. & Le Roux, J.J. 2011. Manually Digitizing of Gully Erosion in South Africa using High Resolution SPOT 5 Satellite Imagery at 1:10 000 scale. Department of agriculture, forestry and fisheries, directorate land use and soil management, Pretoria. □

Hou by die reëls...

Rentmeesterskap beteken om die beste tegnologie oor te dra na die volgende generasie – dit is waarom ek 'n toevlugsarea aanplant.

Oes die voordele van **YieldGard®**- en **YieldGard® II**-tegnologie en plant jou toevlugsarea aan!

Kliënte is welkom om ons op ons kliëntediens-telefoonnommer of e-posadres te kontak: 011 790-8201 of customer care.sa@monsanto.com

Is dit wetenskap

wat Mapungubwe gesink het?

Tydens 'n mediakonferensie op 20 Julie 2011 het die departement die publiek ingelig dat hulle toestemming aan Coal of Africa verleen het om weer hul aktiwiteite te vervat, ondanks enorme teenkating uit bewaringsgeledere en die landbousektor. Mens vra die dom vraag: Hoekom moes hulle dit per mediakonferensie aankondig? Is dit omdat die departement by monde van sy adjunkdirekteur-generaal "wetenskaplik" kon bewys dat die mynaktiwiteite nie 'n beduidende impak op die omgewing gaan hê nie? Dis asof die departement met sy

mediakonferensie vir die klomp "groenes" (dis die bewaringskundiges en die landbouers) wou wys wie baas is. Mens wonder ook watter "wetenskap" gebruik is.

Dit skep ernstige kommer as die sentrale regering die omgewing, wat só sensitief vir steenkoolmynbedrywighede is, nie as belangrik ag in sy besluite nie. Sekerlik sou dit nie onaanvaarbaar wees as steenkoolmyn verder in die reeds besoedelde sentrale hoëveld sou ontwikkel nie. Wat mens se verstand te bowe gaan, is hoekom dit in 'n ariede streek met 'n rivier wat reeds onder geweldige stres en 'n klipgooi van 'n wêreldnatuureretnis geleë is, toegelaat word dat een van die mees besoedelende mynaktiwiteite deur die departement van omgewingsake gemagtig word. Tonne verslae is aan die departement voorgelê waarin sonder twyfel aangedui word dat die steenkoolmyn die wêreld gaan opmors.

As gewone burgers moet ons vertrou hê in die staat se vermoë om alle aspekte van die land doeltreffend te bestuur. Dis tog waaroor demokrasie gaan, maar dit wil voorkom asof die demokrasie in Suid-Afrika deur outokrasie vervang is. Kyk maar net na die onlangse gebeure rondom die waterregte vir die landbousektor. Dit neem die departement eeue om besluite te neem – as hulle ooit besluite neem – oor die

Daar is al vir 'n ruk lank groot beklemming oor die beoogde steenkoolmynaktiwiteite langs Mapungubwe. Coal of Africa het nege mynverwante aktiwiteite onwettig bedryf en die departement van omgewingsake het as gevolg van openbare druk die maatskappy verplig om hul aktiwiteite te staak. Ná skaars nege maande het die departement die maatskappy goedkeuring gegee om met ses van die aktiwiteite voort te gaan omdat hulle "wel aan vereistes voldoen het". Daar is steeds drie aktiwiteite wat onwettig is, en wat die departement later met groot gejuig sal goedkeur.

oordrag en besit van waterregte, maar wanneer 'n mynmaatskappy onwettig ootree sonder 'n permit vir watergebruik is die departement bereid om binne enkele maande hul oortredings ter syde te stel en onder meer watergebruikpermitte toe te staan.

Ons het altyd gehoop die departement van omgewingsake sou die omgewing pragmaties bestuur en die ideologie agterlaat, maar hoe verder ons die toekoms in beweeg, hoe meer lyk dit of ideologie ook die omgewing gaan insluk. Dis eintlik belaglik dat die departement wat die omgewing moet beskerm eintlik die vernietiging daarvan kataliseer deur dinge soos steenkoolmyn langs Mapungubwe goed te keur.

Die dag wanneer die kas papajas die waaier tref met die myn langs Mapungubwe sal die amptenary seker iewers met 'n workshop besig wees. Ons hoop maar iets gebeur intussen om te verhinder dat die maatskappy voortgaan met sy mynbedrywighede. Die Limpopovallei sal tot in ewigheid die skaadmerke van die myn dra, en kort voor lank sal ons seker hoor dat die leeus uit die gebied verwyder moet word omdat hulle 'n gevaar vir die mynwerkers inhou...

Dr. Gerhard Verdoorn

Dr Gerhard H Verdoorn, Griffon Gifinligtingsentrum, nesh@tiscali.co.za
082-446-8946

ACHIEVE **BIG THINGS** WITH LAND BANK

SPECIALISED AGRI-FINANCE
WWW.LANDBANK.CO.ZA | 0800 00 52 59

Die seisoen

van wynkompetisies

Die aanbreek van die tweede helfte van die kalenderjaar beteken ook die aanbreek van die kompetisieseisoen van die Kaapse wynland. Want nou wys die wynmakers al meer gesig uit die kelders om met hul skeppings te spog en mee te ding net waar hulle kan. Dit beteken ook dat hulle nie juis tyd kry om asem te skep nie, want wynmakers moet deesdae as't ware openbare figure wees. Hulle moet help om die produk se beeld te bou en die bottels van die rak af te laat rol. Boonop word hulle baie betrek by die steeds voller kalender van wynskoue, wynkompetisies en feeste.

Net van kompetisies gepraat: daar is deesdae sowat 30 wynkompetisies of -evaluasies op die kalender. En dit word steeds meer. Dit terwyl binnelandse wynverkope maar traag is en in die jongste tyd vir die eerste keer in baie jare effense groei toon (2.4% in 2010) en die buitelandse mark nou ná fenomenale groei oor dekades, skielik begin daal het (minus 4% in 2010). In die proses word wynkompetisies – met die gepaardgaande medaljes, sterre en trofee – al hoe belangriker as veronderstelde lokmiddels in 'n mark met 'n magdom produkte. Die aantal wyne in die mark word op meer as 6 000 geraam en die genieting daarvan is nou maar eenmaal 'n subjektiewe saak, en waarmee die verbruiker blykbaar baie leiding nodig het.

Die vraag is egter wie nou eintlik regtig by hierdie duur oefeninge (met toenemende inskrywings) baat. Die verbruiker wat dikwels vind dat die wenwyne skaars en duur is, die produsente wat probeer om meer wyne te swaai in 'n bedryf wat swaar trek onder die ekonomie of die organiseerder wat dikwels 'n

aardige bedraggie vir inskrywing vra.

Volgens 'n artikel in die tydskrif *WynLand* in Januarie vanjaar, is daar verlede jaar altesaam R5.9 miljoen deur wynbesighede/ produsente spandeer aan inskrywingsgeld vir die altesaam 20 kompetisies waaraan mens uit eie keuse kon deelneem.

Volgens die berig het die aantal wyne wat ingeskryf is ongeveer dieselfde gebly teenoor 'n vorige opname van 2008, naamlik 10 380. Daar is egter 30% meer aan deelname spandeer. Sou jy een wyn vir elk van hierdie kompetisies inskryf, sal die koste R7 805 beloop. Terselfdertyd is daar byna 7 miljoen plakkers deur wenners bestel – uitgesluit dié van die Veritas Toekennings en die destydse Landbouweekblad Vrouewynmaker van die Jaar, wat nie bekendgemaak is nie. Die koste van hierdie plakkers om die bottels te versier, het sowat R5.5 miljoen beloop.

Mens kan aanneem dat die "wingsgewendheid" van hierdie kompetisies net soveel wissel soos hul aard. Elkeen het mos 'n soort van unieke verkoopshoek, met die grootste en mees gesaghebbende die Old Mutual Trophy Wine Show en die Veritas Toekennings. Laasgenoemde word deur die wynbedryf self aangebied via die SA Nasionale Wynskouvereniging, 'n organisasie sonder winsbejag. Albei kompetisies publiseer agterna toekenningsboekies en bied landwyd proe-geleentheid aan vir verbruikers.

Wilhelm Coetzee en Martin Moore, onderskeidelik wynmaker en keldermeester van Durbanville Hills en Karin de Villiers, wynmaker van Klein Roosboom, Durbanville, het met nasionale wenners daartoe bygedra dat Durbanville die top-wyngebied was in vanjaar se Novare SA Terroir Wyntoekennings.

Die nuutste kompetisie is die Top 100 Awards wat poog om die land se beste 100 wyne te identifiseer. Dit is vanjaar die eerste keer gehou. Met 'n deelnamekoste van R1 083 per wyn, is daar 411 inskrywings ontvang. Intussen spog die Novare SA Terroir Wyntoekennings, waarvan die uitslae pas bekendgemaak is, met 'n rekord van 251 inskrywings en met baie streng deelnamevereistes. Daar is vir die eerste keer 'n Top Wynlandgoed-trofee toegeken en Jordan Wynlandgoed van Stellenbosch het met die louere weggestap.

Intussen, 'n kompetisie van 'n heel ander aard: die Absa Top 10 Pinotage, wat einde Augustus bekendgemaak sou word, het die finale "top 20" blykbaar per abuis vroegetydig aan die pers uitgelek. Interessant genoeg het nie een van die nuwe geslag koffiegeur Pinotages wat nou gewild is, veral onder nuwe rooiwinygenieters, dit gemaak nie.

Die jongste nuus op die kompetisiefront is dat Shiraz SA, die vereniging vir hierdie gewilde kultivar, nou daaraan dink om 'n Shiraz Top 12 kompetisie te begin. Intussen wag ons vanjaar onder andere nog op die uitslae van die Veritas Toekennings, Die SA Jongwynskou, Blaauwklippen Blending Kompetisie, Diners Club Wynmaker van die Jaar, Diners Club Jong Wynmaker van die Jaar, Michelangelo International Awards, Die Platter's 5 Ster-wyne en Winemaker's Choice Toekennings. ■

Cassie du Plessis

Agricultural Producers,

Water & the WRC

Many irrigation farmers in South Africa pay an annual research levy to the Water Research Fund in respect of water that is used for irrigation on scheduled land. This fund is dedicated to financing the activities of the Water Research Commission (WRC) to support and undertake research on the use of water for agricultural, industrial and domestic purposes. The levy on irrigation water is, however, not the only source of income for the fund: Levies on water use for urban, industrial and domestic purposes make by far the biggest contribution.

In this series of articles, Agri is in discussion with Dr Gerhard Backeberg, director: water utilisation in agriculture of the WRC, in order to obtain information on water use and what the WRC is doing for investment of funds in water research.

Agri: Urban and peri-urban farming is a source of food for poor households. It can increase food security and counter the impact of rising food prices, as stated by Danielle Nierenberg, project director at the Worldwatch Institute, in Business Times of 8 May 2011. What sources of water can be used to encourage this type of food production?

Backeberg: The potential contribution of peri-urban and urban food gardens to household food security is limited by a shortage of water to supplement rainfall. Grey-water, i.e. bath, washing and kitchen water from household use, can contribute to overcoming this limitation by providing a dependable source of water that is under the control of the household gardener.

Although more than half of the indoor household water use can normally be intercepted by the household as grey-water, users are uncertain about the risks associated with this grey-water. Similarly, local authorities are uncertain about what their approach to promoting grey-water use should be. Consequently, an earlier scoping study (WRC Report No 1479/1/06) identified the most urgent concerns inhibiting the use of grey-water in small-scale irrigation farming and gardening. These are mainly the conditions under which grey-water use should be allowed or encouraged with guidance to users about its sustainable use.

Now, a comprehensive follow-up project led by researchers at the University of KwaZulu-Natal has delivered two main products: a user-friendly guidance report

and a supporting technical report. The intended users of the guidance report are firstly municipalities or NGO's, who plan to initiate the implementation of grey-water irrigation or intend to support water users in developing and monitoring grey-water irrigation; secondly, more informed members of the public, who are interested in using grey-water for irrigation on their properties or in their settlements and need advice for this purpose.

The focus of the guidance report is to minimise the risks of:

- illness of handlers of grey-water and grey-water-irrigated produce, or consumers of grey-water-irrigated produce;
- reduction in growth or yield of plants/crops irrigated with grey-water;
- environmental degradation, especially reduction in the ability of soil irrigated with grey-water to support plant growth.

The technical report records the extensive process that was followed to execute the project and develop guidance for grey-water use. Six case studies were undertaken to address knowledge gaps and an exploratory workshop was held with policy advisors. These were followed by a questionnaire survey of local authorities and of water users. The key grey-water constituents were identified and preliminary, draft grey-water

quality guidelines were developed. A complete draft guidance report was compiled and subjected to peer review, presented at capacity-building workshops at municipality level, and finally consultations were held with national policy advisors. The results of these consultations were incorporated into the final report.

Dr Gerhard Backeberg

"Although more than half of the indoor household water use can normally be intercepted by the household as grey-water, users are uncertain about the risks associated with this grey-water."

It is envisaged that the output of this project will provide municipalities, NGO's and households with more certainty about how to approach the

use of grey-water in urban homestead food gardens. The reports also provide the necessary guidance to minimise the risks and optimise the benefits associated with the use of grey-water for irrigation of crops and urban food production.

WRC Reports No 1639/1/10 and TT 469/10 on respectively technical issues and guidance for sustainable use of grey-water in small-scale agriculture and gardens in South Africa are now available for distribution and application. ☐

Visit the Water Research Commission's webpage www.wrc.org.za for more information and/or ordering of research reports.
Tel: 012 330 0340 Fax: 012 331 2565 E-mail: wrc@wrc.org.za • Private Bag X03, Gezina, Pretoria 0031

Agri SA en Telkom gesels oor landlyne

KOBUS VISSER, DIREKTEUR KORPORATIEWE SKAKELING, AGRI SA

Die instandhouding en herstel van die plattelandse landlyn-netwerk en die outomatisering daarvan was die onderwerp van bespreking tydens samesperkings tussen Agri SA en Telkom op 12 Augustus. Die samesprekings was opbouend.

Agri SA het benadruk dat kommunikasie-infrastruktuur uiters belangrik is om markinligting te bekom, transaksies aan te gaan, vir veiligheids- en sekerheidsdoeleindes, asook vir opleiding en ontspanning. Doeltreffende telekommunikasie kan bydra tot die bereiking van groei en ontwikkeling van landbou, wat tot voordeel van 'n beduidende gedeelte van die gemeenskap strek. Sekere plattelandse boerderygebiede het in dié stadium nie toegang tot Telkom se telekommunikasie-infrastruktuur nie.

Telkom het erken dat in sommige boerderygebiede die bestaande

infrastruktuur as gevolg van verouderde tegnologie en weens koperdiefstal, nie aan moderne vereistes voldoen nie.

Die belangrikheid van landbou is egter deur Telkom erken en ook die bydrae wat dit tot landelike ontwikkeling maak. Verteenwoordigers van Telkom het by die samesprekings gesê dat die instansie besig is om 'n beleid oor verskeie aangeleenthede, insluitend dienslewering aan plattelandse gebiede, te finaliseer, waarna dit aan Agri SA beskikbaar gestel sal word. 'n Nuwe satellietplatform wat op breedband gebaseer is, is geïdentifiseer as 'n moontlike oplossing vir die telekommunikasieprobleme van plattelandse gebiede. Hierdie platform sal voorsiening maak vir data sowel as spraak teen baie meer bekostigbare tariewe as die

VSAT-platform. Dié nuwe platform sal in die loop van 2012 beskikbaar word.

Daar is ooreengekom dat Agri SA deur sy provinsiale affiliasies 'n opname sal doen van boere wat tans geen telekommunikasie-infrastruktuur het nie. Telkom sal hierdie inligting gebruik om te bepaal watter dienste aan hierdie boere beskikbaar gemaak kan word totdat die nuwe platform in 2012 beskikbaar is. Verskeie opsies word oorweeg. Telkom het ook aangedui dat die instansie dit oorweeg om 'n toegewyde eenheid op die been te bring om die "landbourekening" te hanteer. Hierdie eenheid sal gestig word om 'n meer direkte skakel met Telkom te wees met die oog daarop om vinniger aan probleemareas aandag te skenk.

Uitspraak oor watergebruiksregte 'n deurbraak'

Johannes Möller, president van Agri SA, sê die beslissing van regter James Goodey ten gunste van die oordrag van watergebruiksregte is 'n belangrike deurbraak. Die regter het uitspraak gelewer in die saak tussen Goede Wellington Boerdery (Edms) Bpk en die departement van waterwese asook die minister van waterwese en omgewingsake wat op 2 Augustus 2011 in die Noord-Gautengse Hooggeregshof aangehoor is.

Talle kommersiële boere is die afgelope paar jaar gefrustreer deur die departement van waterwese se weiering om waterregte van een besproeiingsperseel na 'n ander of van 'n bepaalde waterreghouer aan 'n ander applikant oor te dra. Agri SA het besluit om die aansoek van Goede Wellington Boerdery, wat ook deur die Watertribunaal van die hand gewys is, in die Hooggeregshof te betwis.

"Agri SA was sedert 2007 onsuksesvol om deur onderhandelings met die departement van waterwese 'n ooreenkoms te bereik oor die toepassing van artikel 27(1) van die Nasionale Waterwet. Talle aansoeke is afgekeur deur slegs voldoening aan artikel 27(1)(b) te vereis – 'n wetsbepaling wat verwys na die behoefte om rasse- en geslagsdiskriminasie van die verlede reg te stel. Ander oorwegings soos voorgeskryf in artikel 27(1) van die Waterwet was blykbaar ondoelmatig gestel aan artikel 27(1)(b)."

"Daarom verwelkom Agri SA die beslissing

dat die departement van waterwese en die Watertribunaal 'n wesenlike regsfout begaan het deur die behoefte aan regstellende aksie in artikel 27(1)(b) van die Nasionale Waterwet as 'n oorheersende faktor by die beoordeling van aansoeke vir watergebruiksregte of die oordrag daarvan, toe te pas. Die regter sê in sy uitspraak dat dit slegs een van elf faktore is wat artikel 27(1) vereis en in ag geneem moet word. Die ander faktore sluit die doeltreffende en voordelige gebruik van water in die openbare belang in, en faktore

soos die sosio-ekonomiese impak van die watergebruik en die sosio-ekonomiese impak van die afwysing van die watergebruik," sê Möller.

Die regter het ook besluit dat die besluit van die Watertribunaal in Goede Wellington Boerdery se geval nie alleen ter syde gestel moet word nie, maar ook vervang moet word met 'n besluit wat die oordrag van die watergebruiksregte aan Goede Wellington Boerdery magtig. Die redes waarom die regter daardie uitsonderlike stap geneem het, en ook die Watertribunaal gelas het om Goede Wellington Boerdery se regskoste te betaal, sluit die volgende in:

- Dit is die enigste redelike besluit wat geneem kan word indien al die faktore behoorlik inaggeneem word;
- Enige verdere vertraging sal Goede Wellington Boerdery onregverdig benadeel; en
- Die Watertribunaal was onbeholpe en onbekwaam.

► bladsy 64

“The ability of the agricultural sector to contribute to renewable energy and biofuels, as also required by the New Growth Path and the industrial policy action plan (Ipap 2), should in particular be subjected to renewed scrutiny.

Convention on climate change –

‘Agriculture should be prioritised’

NIC OPPERMAN, DIRECTOR: NATURAL RESOURCES, AGRI SA

There is a need for a commitment for substantial increase in investments in and support for agriculture. The sector must be prioritised in international and national strategies, as well as in budgets in order to increase agriculture’s resilience to climate change while boosting economic growth.

These were one of the viewpoints that Agri SA president Johannes Möller presented on climate change at the department of agriculture, forestry and fisheries’ (Daff) national conference in preparation of the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) Conference of the Parties (Cop) 17 event, which will take place in Durban later this year.

Möller submitted that, given the position of the agricultural sector in relation to climate change, the following should also be addressed as part of a future process:

- Official recognition of agriculture as a sector that is adversely affected by the effects of climate change and, at the same time, as a sector with a huge potential to provide solutions to climate change mitigation and adaptation.
- Support for the full integration of agriculture in a future binding agreement in Durban (UNFCCC, Cop 17), including consideration of a possible agricultural sector agreement.
- Recognition of the specific characteristics and needs of agriculture in a future agreement in order to take full advantage of the mitigation and adaptation potential of the agricultural sector, as the current Kyoto does not deal with this to the required extent.
- Establishment of appropriate financial

- mechanisms to reward farmers for the carbon sequestration, ecosystem services and permanent reductions that mitigate climate change, providing them with the right financial incentives to adopt the most sustainable practices and to supply low-carbon services (energy and materials) alongside food, and fodder products.
- Recognition of farmers’ organisations as partners, as the link between farming communities and the international carbon market, and as a link to the international institutions.
- An evaluation of the internalisation of costs through e.g. a carbon tax should take into consideration the inelastic demand for energy and the concomitant inability to adapt to an alternative system without it leading to structural production adjustments in agriculture.

- The ability of the agricultural sector to contribute to renewable energy and biofuels, as also required by the New Growth Path and the industrial policy action plan (Ipap 2), should in particular be subjected to renewed scrutiny.

◀ bladsy 63

Die departement moet saam met die Watertribunaal die regskoste betaal omdat daar volgehou is met sy verkeerde toepassing van artikel 27(1)(b) van die Nasionale Waterwet.

In ‘n beperkte opname wat voorheen deur Agri SA gemaak is, was daar in 138 gevalle slegs vier aansoeke vir wateroordragte goedgekeur. Sowat 2 100 hektaar was ter sprake met ‘n beraamde verlies aan inkomste van R308 miljoen,

terwyl daar ongeveer 2 600 werksgeleenthede verlore gegaan het. ‘n Verdere opname van Agri SA toon dat daar water vir sowat 97 000 hektaar besproeiingsgrond in sewe van die 19 wateropvangbestuursgebiede beskikbaar is wat spesifiek vir opkomende besproeiingsboere geormerk is. Net ‘n baie beperkte gedeelte hiervan is tot dusver vir opkomende boere ontwikkel.

“Agri SA sal dringend met die minister van

waterwese en omgewingsake wil gesels om praktiese gevolg aan die hofbeslissing vir die besproeiingsgemeenskap te gee. Dit sal help om die potensiële ontwikkeling en werkskeppingsgeleenthede in die besproeiingssektor optimaal te benut. ‘n Veranderde benadering deur die staat met die oordrag van waterregte kan ‘n positiewe bydrae lewer tot die regering se ontwikkelingsdoelwitte en voedselsekerheid bevorder,” sê Möller.

Belê in vrugbare grond

By Absa weet ons dat boerdery die hoeksteen van ons ekonomie is en voor moeilike uitdagings te staan kom. Daarom wil ons hê jy moet op jou boerderybedrywighede kan fokus terwyl ons na jou finansiële behoeftes omsien. Om te verseker dat jou plaas oor die lang termyn volhoubaar en so winsgewend moontlik is, kan ons jou met risiko-ontledings en strategiese beplanning lewensvatbaarheidstudies, kontantvloeibeplanning en winsbestuur, AgriBesigheid-seminare en finansieringsopsies help.

Praat vandag nog met een van ons deskundiges en pluk die vrugte. Skakel ons vandag by 011 350 6854.

**AgriBesigheid
Oplossings van Absa
Besighedsbank.***

‘My Zimmatic het nou al drie presidente, twee vragmotors en verskeie droogtes oorleef’

Zimmatic word gebou om te hou - en ekstensief gewaarborg!
Innoverende tegnologie sorg boonop dat hierdie spilpunte en liniêre
stelsels aan die voerpunt bly.

Skakel Jaco Nel (082 805 7853) of Alan Ewards (073 303 7107) of
021 868 7100 om meer uit te vind oor 'n oplossing wat jou sal pas.

LIN224

Zimmatic
STRENGTH TO GROW ON

LINDSAY
AFRICA